

ĐỔI MỚI CƠ CHẾ QUẢN LÝ CHẤT LƯỢNG HÀNG XUẤT KHẨU THEO QUYẾT ĐỊNH SỐ 207 — HĐBT VỀ CÔNG TÁC KIỂM TRA, THANH TRA CHẤT LƯỢNG HÀNG XUẤT KHẨU

NGUYỄN TRÍ LONG

Công tác quản lý chất lượng hàng xuất khẩu đã được đổi mới một bước qua Quyết định 207 — HĐBT. Từ nay các cơ sở sản xuất kinh doanh tự chịu trách nhiệm đến cùng chất lượng hàng xuất khẩu do mình sản xuất. Các cơ quan quản lý Nhà nước tập trung vào nhiệm vụ hướng dẫn và thanh tra giám sát hoạt động của cơ sở.

XUẤT khẩu là 1 trong 3 chương trình kinh tế lớn của Đảng và Nhà nước ta. Hiện nay không có nước nào trên thế giới có thể đóng cửa không buôn bán gì với nước ngoài, thậm chí nhiều nước nhờ mở rộng giao lưu hàng hóa với các nước khác mà đã đẩy mạnh sự phát triển nền kinh tế trong nước.

Trong việc buôn bán, trao đổi hàng hóa với người nước ngoài trên cơ sở bình đẳng, đôi bên đều có lợi thì chữ "tín" rất được coi trọng, trong đó đặc biệt là uy tín về chất lượng hàng hóa xuất khẩu. Chính vì vậy trong chính sách xuất khẩu của bất kỳ quốc gia nào, vấn đề chất lượng hàng xuất khẩu cũng rất được coi trọng.

Ngay từ năm 1956, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã có Nghị định số 1045 TTg ngày 13-9-1956, do Thủ tướng Chính phủ ký ban hành trong đó ghi rõ: «Tất cả những hàng hóa xuất nhập khẩu của quốc doanh cũng như tư doanh thuộc loại hàng hóa phải kiểm nghiệm hay kiểm dịch do Bộ thương nghiệp quy định đều phải kiểm nghiệm hay kiểm dịch trước khi xuất, nhập... Việc kiểm nghiệm và kiểm dịch hàng hóa xuất nhập khẩu do cơ quan Hải quan thuộc

Bộ thương nghiệp phụ trách.. căn cứ vào qui cách phẩm chất hàng hóa đã ghi trong hợp đồng mua bán giữa nước ta với nước ngoài (điều 1 và điều 2).»

Trong hơn 30 năm qua, tổ chức bộ máy Nhà nước ta đã có nhiều thay đổi, nhiều cơ quan có trách nhiệm liên quan đến hàng xuất nhập khẩu ra đời: Tổng cục Hải quan, Tổng cục Tiêu chuẩn — Đo lường — chất lượng, Cục kiểm nghiệm hàng hóa xuất nhập khẩu, Cục kiểm dịch động vật, Cục kiểm dịch thực vật, Công ty giám định hàng hóa xuất nhập khẩu v.v...

Tuy đã có 1 số chỉ tiết bổ sung, thay đổi nhưng về cơ bản Nghị định 1045 TTg vẫn được tổ chức thực hiện cho tới năm 1988. Các cơ sở sản xuất — kinh doanh hàng xuất khẩu phải làm đơn yêu cầu Cục kiểm nghiệm hàng hóa xuất nhập khẩu kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng hóa xuất khẩu và chỉ khi có giấy chứng nhận chất lượng do Cục kiểm nghiệm hàng hóa xuất nhập khẩu cấp thì cơ quan Hải quan mới làm thủ tục cho phép xuất qua cửa khẩu.

Trong những năm gần đây, công tác xuất khẩu của Nhà nước ta ngày càng được mở rộng, số mặt hàng xuất khẩu cũng được đa dạng hóa về chủng loại và tăng thêm về số lượng. Đặc biệt là với Quyết định 217 — HĐBT của Hội đồng bộ trưởng ban hành ngày 14-11-1987 về các chính sách đổi mới kế hoạch hóa và hạch toán kinh doanh XHCN đối với xí nghiệp quốc doanh, quyền tự chủ của các cơ sở sản xuất kinh doanh được mở rộng, đòi hỏi các quy định về xuất khẩu nói chung và về việc kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu nói riêng phải có những thay đổi tương ứng nhằm đẩy mạnh công tác xuất khẩu. Những trách nhiệm đối với chất lượng hàng xuất khẩu theo sự thỏa thuận với khách hàng nước ngoài thông qua các hợp đồng mua bán cũng như những khiếu nại, đền bù kinh tế phải được làm rõ để nâng cao quyền tự chủ của các cơ sở sản xuất kinh doanh xuất khẩu nhằm duy trì và phát triển công tác ngoại thương, nâng cao uy tín hàng xuất khẩu của ta trên thị trường thế giới.

Quyết định 207 — HĐBT ngày 29-12-1988 của Hội đồng bộ trưởng về việc kiểm tra, thanh tra chất lượng hàng xuất khẩu, nhằm đồng bộ cùng với đáp ứng các yêu cầu đổi mới, quản lý hiện nay và các quy định khác của Nhà nước.

Những nội dung cơ bản trong Quyết định 207 — HĐBT như sau:

1. Kháng định các cơ sở sản xuất — kinh doanh trực tiếp ký hợp đồng mua bán với nước ngoài phải chịu trách nhiệm trước Nhà nước và khách hàng về chất lượng hàng xuất khẩu của mình (điều 1). Điều đó thể hiện quyền và trách nhiệm của cơ sở đối với công tác xuất khẩu nói chung và chất lượng hàng xuất khẩu nói riêng.

2. Mặt khác lại quy định mọi hàng xuất khẩu phải được kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng của 1 tổ chức có thẩm quyền (điều 2) để đảm bảo sự giám sát của Nhà nước đối với chất lượng hàng xuất khẩu.

3. Nhà nước giao cho các bộ, tổng cục, ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố và đặc khu trực thuộc Trung ương cho phép hoặc chỉ định những cơ sở sản xuất kinh doanh (hoặc 1 số viện, cơ quan khác) có đủ điều kiện cần thiết được kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu. Tổng cục tiêu chuẩn — đo lường — chất lượng Nhà nước có trách nhiệm giúp các bộ, tỉnh xem xét các điều kiện đề bộ, tỉnh làm căn cứ ra quyết định nói trên (Điều 3,4).

4. Các điều kiện cần thiết về pháp lý, trang bị kỹ thuật và năng lực cán bộ chuyên môn được nêu lên trong điều 5, và trách nhiệm của

tổ chức được kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu nêu lên trong điều 6.

5. Cơ quan Tiêu chuẩn — đo lường — chất lượng có trách nhiệm thanh tra, giám sát hoạt động của các tổ chức được kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu (điều 7).

Như vậy nói chung các cơ sở sản xuất lớn được phép ký hợp đồng trực tiếp với khách hàng nước ngoài, có đủ bộ máy và trang bị cần thiết đều có thể được phép tự kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu. Ngoài ra các cơ sở nhỏ không đủ điều kiện cần thiết thì có thể ủy thác nơi khác để giúp mình kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu (điều 8).

Lúc này cùng với quan hệ mua bán trực tiếp với khách hàng nước ngoài, cơ sở sản xuất — kinh doanh tự chịu trách nhiệm đến cùng chất lượng sản phẩm hàng hóa của mình từ khâu sản xuất, đến khâu vận chuyển, bảo quản, lưu kho bãi v.v... gắn với lợi ích kinh tế của cơ sở, kể cả những trường hợp có khiếu nại, phải đền bù v.v... Còn các cơ quan quản lý Nhà nước tập trung vào nhiệm vụ hướng dẫn và thanh tra, giám sát hoạt động của các cơ sở được phép kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu, chứ không làm thay các việc của cơ sở.

Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước đã ra thông tư số 92 — KHKT/TT ngày 25-1-1989 hướng dẫn thực hiện Quyết định 207 — HĐBT của Hội đồng bộ trưởng về công tác kiểm tra, thanh tra chất lượng hàng xuất khẩu. Thông tư này hướng dẫn chi tiết các thủ tục, biểu mẫu giúp các cơ quan liên quan thực hiện thống nhất các qui định trong quyết định 207 — HĐBT.

Tổng cục tiêu chuẩn — đo lường — chất lượng cũng đã có công văn số 37/TĐC ngày 9-2-1989 về việc phân công, hướng dẫn hệ thống cơ quan TCDLCL thực hiện quyết định 207 — HĐBT và thông tư 92/KHKT — TT.

Quyết định 207 — HĐBT có hiệu lực ngay từ ngày ký, nhưng do việc hướng dẫn và tiến hành các thủ tục không kịp nên Ủy ban khoa học và kỹ thuật Nhà nước và Bộ kinh tế đối ngoại đã ra Thông tư liên bộ số 01 LB/KHKT — KTDN ngày 7-1-1989, tạm giao cho Công ty giám định hàng hóa xuất nhập khẩu thực hiện nhiệm vụ kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu cho đến hết quý I năm 1989 để đảm bảo tính liên tục của công tác xuất nhập khẩu trong cả nước. Từ 1-4-1989 các qui định mới đã được thực hiện đối với việc kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu.

(Xem tiếp trang 10)

phạm căn cơ biện pháp nghiêm ngặt tuyệt đối không cho hàng giả lọt vào quầy hàng, giữ lòng tin của khách hàng với quốc doanh.

5. Kiến nghị Hội đồng bộ trưởng sớm ra văn bản qui định rõ phạm vi của hàng giả, giao rõ trách nhiệm cho cơ quan chủ chốt trong việc chống tệ làm hàng giả và buôn bán hàng giả, cũng như trách nhiệm của cơ quan có liên quan, đề ra những biện pháp hữu hiệu để ngăn ngừa và chống hàng giả, xác định rõ hơn, thích hợp hơn các biện pháp xử lý.

6. Kiến nghị tòa án nhân dân tối cao, Viện KSND tối cao; Bộ tư pháp, Bộ nội vụ xem xét lại các thông tư hướng dẫn thi hành pháp lệnh ngày 30-6-82 của Hội đồng Nhà nước, thi hành Nghị định số 16 ngày 10-5-83 của Hội đồng bộ trưởng đã có những bổ sung, sửa đổi cho thích hợp với tình hình hiện nay, nhất là về số tiền phạt.

7. Kiến nghị Bộ Nội thương cùng các cơ quan có liên quan tiếp tục nghiên cứu làm rõ vấn đề về khái niệm của hàng giả, phạm vi trách nhiệm cụ thể của các cơ quan trong việc chống hàng giả, hình thức tổ chức và các biện pháp phối hợp cụ thể để tập trung lực lượng tiến hành có hiệu quả công tác quản lý thị trường, trong đó có việc chống hàng giả tận gốc.

8. Cần đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền trong nhân dân, hướng dẫn người tiêu dùng về thị hiếu, về cách lựa chọn sản phẩm, hàng hóa, tạo dư luận xã hội lên án những kẻ làm hàng giả và buôn bán hàng giả, khuyến khích việc quần chúng phát hiện những kẻ làm hàng giả và buôn bán hàng giả. Kiến nghị các cơ quan ngôn luận, các đoàn thể quần chúng và các Hội quần chúng đi đầu trong công tác này.

9. Trong khi chờ HĐBT ra các văn bản mới và các cơ quan chức năng xem xét sửa đổi các văn bản đã ban hành, xây dựng bổ sung văn bản mới về chống tệ hàng giả, kiến nghị Bộ Nội thương cùng các cơ quan Nhà nước có liên quan trên cơ sở những văn bản đã có, kể cả những văn bản mới ban hành gần đây nhất như chỉ thị 222 của HĐBT về các biện pháp cấp bách nhằm củng cố và tăng cường công tác quản lý Nhà nước về chất lượng sản phẩm hàng hóa, thông tư Liên Bộ UBKHKT Nhà nước - Bộ Tư pháp - Bộ tài chính về việc xử lý các vi phạm về đăng ký và thực hiện các quy định về chất lượng sản phẩm, có kế hoạch khẩn trương thực hiện các biện pháp tích cực để chống tệ hàng giả một cách thường xuyên, liên tục, có hiệu quả.

Hội TC - DL - CL Việt Nam xin trân trọng đề nghị HĐBT, các cơ quan, đoàn thể, các cơ sở sản xuất, kinh doanh, các hội KHKT và các cơ quan ngôn luận, trong phạm vi chức năng và quyền hạn của mình triển khai mạnh mẽ cuộc đấu tranh không khoan nhượng này vì lợi ích chính đáng của người tiêu dùng, vì sự phát triển lành mạnh nền kinh tế XHCN trên đất nước ta.

ĐỔI MỚI CƠ CHẾ QUẢN LÝ CHẤT LƯỢNG HÀNG XUẤT KHẨU...

(Tiếp theo trang 2)

Cho đến hết tháng 4 năm 1989, Tổng cục tiêu chuẩn - đo lường - chất lượng đã nhất trí với các bộ, tỉnh cho phép 64 cơ sở sản xuất kinh doanh được tự kiểm tra và cấp giấy chứng nhận chất lượng hàng xuất khẩu, 64 cơ sở này thuộc 10 bộ, tổng cục và 8 tỉnh, thành phố quan trọng có nhiều hàng xuất khẩu (Bộ nông nghiệp và công nghiệp thực phẩm; Bộ công nghiệp nhẹ; Bộ cơ khí và luyện kim; Bộ xây dựng; Bộ thủy sản; Bộ Lâm nghiệp; Bộ nội thương; Bộ kinh tế đối ngoại, Viện khoa học Việt Nam, Tổng cục cao su; thành phố Hà Nội; thành phố Hồ Chí Minh; tỉnh Quảng Nam -

Đà Nẵng; Hải Phòng; Nghĩa Bình; Long An, Kiên Giang).

Tổng cục hải quan đã thông báo tới các cơ quan hải quan ở các cửa khẩu để phối hợp thực hiện chức năng giám sát Nhà nước và chất lượng hàng xuất khẩu.

Quyết định 207 - HĐBT của Hội đồng Bộ trưởng đã tạo ra một cơ chế mới, mở rộng quyền chủ động và nâng cao trách nhiệm của các cơ sở sản xuất kinh doanh hàng xuất khẩu, sẽ góp phần thúc đẩy thực hiện thắng lợi chương trình xuất khẩu của nước ta.

Biên tập: Ngô Tiến Phúc